

Azerbaycan Ekonomisi, I.Çeyrek

Salgın nedeniyle petrol dışı ekonomi yarı yarıya yavaşladı:

- Ekonominin tamamı %1,1 büyürken, petrol sektörü %2,1 oranında küçüldü. Ham petrol üretimi bir önceki yıla göre %3,9 azaldı. Bu etki, gaz üretimindeki %15,3 artış ile kısmen dengelendi;
- Petrol dışı GSYİH %3,5 arttı ve toplam GSYİH'nın %63'ünü oluşturdu. Yıllık bazda %13,4 daralan inşaat sektörü çıkarıldığında, petrol dışı sektörde büyüme %5,3 oldu. İnşaat sektörünün ekonomideki payı azalmasına rağmen, sektöre yapılan yatırımlar %4,5 artmıştır. Turizm sektörü, petrol dışı GSYİH büyümesini kısıtlayan %14'lük bir düşüş yaşamıştır;
- Petrol dışı sektördeki artış, petrol dışı sektör büyümesinin sırasıyla %47, %24 ve %15'ini oluşturan imalat, taşıma ve depolama ile BİT sektörlerinden kaynaklanmaktadır.

COVID-19 kaynaklı talep nedeniyle gıda ve tıbbi ürünler enflasyonu artırdı:

- Fiyat seviyesi Mart ayında %1 artmış ve yıllık enflasyon %3,3 olmuştur (bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, ilk çeyrekte %3). Bu, Merkez Bankası'nın hedef bandının (%2 -%6) merkez değeri olan %4'ten daha düşüktü;
- Tüketici sepetinde yer alan ürün ve hizmetlerin %77'si (520 üzerinden 400) yıllık bazda artmış, %14'ü düşmüş ve %9'u değişmemiştir. Kalemlerin %73'ünde (291) fiyat artışı, yıllık %3,3'lük yıllık manşet enflasyonun altındadır ve bu da bazı kalemlerin fiyatlarında büyük artışlar olduğuna işaret etmektedir;
- Tüketici sepeti bakımından, yıllık bazda gıda fiyatları %6, gıda dışı fiyatlar %1,2 ve hizmetler %1,2 artmıştır. Gıda, gıda dışı ürün ve hizmetlerin yıllık manşet enflasyona katkısı sırasıyla yüzde 2,6, 0,3 ve 0,4 puan (toplam %3,3) olmuştur;
- Genel olarak, enflasyon üzerinde yüksek küresel gıda fiyatları ve lojistik kısıtlamaları yukarı yönlü bir etki ve istikrarlı bir döviz kuru ve idari fiyatların dinamikleri dengeleyici bir etki yaratırken, COVID-19 ve ulusal karantina büyük bir belirsizlik yaratmıştır.

Mart ayındaki kısmi karantinaya rağmen, tüketim malı ithalatı azaldı:

- Ocak-Mart 2020 döneminde toplam ihracat %6,2 azalmış ve ithalat* %7,6 artmış ve sonuçta, dış ticaret fazlası* %22,9 gerileyerek 1.570 milyon ABD doları veya toplam GSYİH'nın %14,6'sı olmuştur;
- İthalat artışına katkıda bulunan başlıca unsurlar demirli metal ve ürünleri, otomobiller ve eczacılık ürünleri idi:
 - o Demirli metal ve ürünleri ithalatı %35,5 büyüyerek toplam ithalat büyümesinin %41'ini sağlamıştır. Bu, ilk çeyrekte üretimi %23 artan petrol dışı sanayide hammadde talebinin daha yüksek olduğunun bir işareti olabilir;
 - o Miktar olarak, otomobil ithalatı Ocak-Mart döneminde neredeyse iki katına çıkarak 15.492 adedi buldu. Değer bazında, toplam ithalat büyümesinin üçte birini oluşturarak, 1,6 kat artış göstererek 169,6 milyon ABD doları olarak gerçekleşti;
 - o Farmasötik ürünlerin ithalatı %52 oranında genişlemiş ve COVID-19 salgını nedeniyle ilaçlara olan daha fazla talebi yansıtarak toplam ithalat büyümesinin %15'ini oluşturmuştur. Kimyasal madde ithalatı, toplam ithalattaki büyümenin onda birini oluşturarak %7,6 oranında artmıştır.
- Analiz edilen dönemde petrol dışı ihracat yıllık bazda %3,3 artışla 429 milyon ABD dolarına ulaşmıştır;
- Ticaret fazlası Azerbaycan Merkez Bankası (CBAR) rezervlerine katkıda bulunmuş ve Mart sonu itibarıyla CBAR rezervi 6.393,8 milyon ABD doları olmuştur. Bu da, 2019'un aynı dönemine göre %10,6 veya 615,2 milyon ABD doları daha yüksektir;
- Mart sonu itibarıyla SOFAZ'ın aktifleri, 2019'un aynı dönemine (40.273,3 milyon ABD doları) kıyasla %2,7 oranında artarak 41.349,5 milyon ABD doları veya toplam GSYİH'nın %87'si olmuştur.

Not: Azerbaycan Devlet Petrol Fonu'nun altın ithalatı olan HS kodu 71 - Yarı mamul altın hariç.

Dış şoklar belirsizliği arttırırken bankacılık sektörü darbe aldı:

- Mart 2020'de bankacılık sektörünün toplam aktifleri yıllık bazda %7,9 artarak 32,2 milyar AZN oldu. Brüt kredi portföyü ise, yıllık bazda %19,8 oranında genişleyerek 15,6 milyar AZN olarak gerçekleşti. Kredilerin devam eden aylık büyümesi - son üç çeyrekte %0,4 azalış ile ortalama %2 olarak kaydedildi. Bu negatif aylık eğilimler, COVID-19 nedeniyle karantinanın finans sektörü üzerindeki ilk kısıtlayıcı etkisini göstermektedir;
- Büyük ölçüde sanayi (büyümenin %31'i), ticaret ve hizmetler (%16) ve enerji mühendisliği ve kimyasallar (%15) sektörlerinin etkisiyle, kurumsal kredi portföyü yıllık bazda %20,1 büyüdü. Yıllık bazda %23,9 oranında artan kamu bankalarının kredi portföyü, kurumsal kredilerdeki büyümenin ana kaynağı olmuştur;
- Hanehalkı kredileri, tüketici kredilerindeki %37,4 artış dahil olmak üzere, %28,1 artmıştır. Mart 2019 ile karşılaştırıldığında, (toplam TGA hariç) toplam kredi portföyü içinde tüketici kredilerinin payı 3,3 puan artışla %30'a çıkmış ve devalüasyon öncesi seviyeye (2014: %33) yaklaşmıştır. İpotekler, yıllık bazda %8,8 artarak Mart 2019 büyüme oranını iki katına çıkarmıştır;
- Mart 2019'a göre, TGA mutlak olarak yıllık bazda %11 veya 171 milyon AZN düşüş kaydetmiştir. Toplam TGA oranı, yıllık bazda 3,1 puan düşüş ile %8,9 seviyesinde gerçekleşmiştir;
- Mevduat tabanı yıllık bazda %8,9 büyüme kaydederek 24,1 milyar AZN olmuştur. Tür olarak, toplam vadesiz mevduat %8,2 oranında artarken, vadeli mevduat yıllık bazda %9,7 oranında artışla 11 milyar AZN olmuştur;
- Toplam mevduat portföyünün dolarlaşma oranı, esas olarak %60,5'ten %55,1'e gerileyen hanehalkı mevduatının etkisiyle, Mart 2019'a kıyasla 3,7 puan azalarak %62,4 seviyesinde gerçekleşti. Finansal Olmayan Şirketlerin dolarizasyon oranı %3,7 düşerken, Finansal Şirketlerin mevduatının dolarizasyonu Mart 2019'a göre %1,6'lık bir düşüş yaşadı;
- Toplam net kârın Mart ayı sonundaki özkaynaklara oranı olarak hesaplanan bankacılık sektörünün özkaynak karlılığı %13,8 olmuştur (2019 Mart: %11,5). Faiz geliri %3,9 artarken, faiz dışı gelir %20 oranında yükselmiştir. Faiz dışı gelirdeki yüksek büyüme, esas olarak SOFAZ tarafından bütçeye yapılması beklenen transferlerin %63 daha yüksek olmasının yarattığı gelir ile ilgili işlemlerden kaynaklanmaktadır.

Hayat sigortası ve zorunlu mal sigortası hariç tutulduğunda, sigorta sektörü %8,8 büyüdü:

- 2020 yılının ilk çeyreğinde, toplam sigorta primleri 2019'un ilk çeyreğine göre %19,7 oranında artarak 240,8 milyon AZN olarak gerçekleşmiştir. Net primler (primler eksi talepler) %5,7 artış kaydetmiş ve petrol dışı GSYİH'nın %1,4'ünü oluşturmuştur (2019Ç1: %1,5). Bu gösterge, ekonomide ana yatırım kaynaklarından biri olarak kabul edilir;
- Piyasa segmenti analizlerine göre, toplam hayat sigortası (HS) primleri %31,2 oranında artarak 67,6 milyon AZN olarak gerçekleşmiştir. HS primlerinin piyasanın toplam primleri içindeki payı 2,5 puan artışla %28,1 olmuştur;
 - o İsteğe bağlı HS primleri %46,5 artarak 56,4 milyon AZN olurken, bağlı HS primleri yıllık bazda %57,2 artmıştır;
- Hayat dışı sigorta (HDS) primleri %15,7 oranında artmıştır. HDS'nin toplam prim içindeki payı 2,5 puan azalarak %71.9 olmuştur;
- Hayat sigortası piyasasında talep / prim oranı %53,3 olurken (2019Ç1: %30,7), hayat dışı sigorta piyasası için bu oran %23,7 olarak gerçekleşmiştir (2019Ç1: %20,3).

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.